

Časopis s podobami za slovensko mladino.
S prilogo „Angelček“

Štev. 7.

V Ljubljani, dne 1. julija 1905.

Leto XXXV.

Lahko noč!

Strune so zatrepetale
V tiho noč,
Ustne moje šepetale:
Lahko noč!

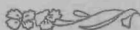
Enkrat mamici in očku;
Lahko noč!
Enkrat bratcem in sestricam:
Pôzdrav vroč!

Rožicam na vrtuujem:
Lahko noč!
Naj vas čuva mrzle slane
Božja moč!

Kdo pa meni, kdo pa meni
Vêlel bo:
Lahko noč! Kdo uspavanko
Žêlel bo?

Zvezde božje trepetajo
Migljajoč;
Trepetajo, šepetajo:
„Lahko noč!“

Ljudmila Modičeva.

5.40 h

Iz mladega sveta.

(Napisal *Márijan.*)

I.

Veselica bo, veselica bo!“

Ej, koliko pripovedovanja in prikrite radosti je bilo takrat med šolsko mladino. Gospod učitelj so bili nekega dne omenili, da bodo šolsko leto zaključili s primerno slavnostjo, pri kateri bodo sodelovali tudi učenci in učenke. In popraševanja in šepetanja ni bilo ne konca ne kraja. Otroci so se zbirali sredi vasi pod zeleno lipo in govorili samo o tem.

„Bog ve, kako bo?“

„I, lepo bo.“

In prihajali so zopet drugi z veseljem na obrazu. „Ej, naš gospod učitelj so dober in prijazen človek. Bog jih živi!“

Meli so si roke in težko so čakali, kdaj jim bodo gospod učitelj povedali kaj natančnejšega.

Kmalu potem so nekega popoldne stopili gospod učitelj veselega obraza v sobo. S seboj so prinesli kopo papirjev in knjig.

„Aaa, danes pa bo nekaj posebnega“, so si šepetali otroci. „Oh, Bog ve, kaj bo“, so dregali drug drugega. In Gospod učitelj so imeli pravi križ, preden so jih spravili zopet v red. Vsi so obrnili oči v gospoda učitelja in so poslušali. Nekaj trenutkov je bilo vse tiho; še sitne muhe, ki so poprej brenčale po oknih, so utihnile. In gospod učitelj so začeli:

„Šolsko leto se bliža koncu. Mnogo vas je bilo pridnih, in lahko ste opazili tekom leta, da ste se v šoli naučili mnogo lepega. Nabrli ste si zlatih agod za poznejše življenje: hranite jih in glejte, da jih ne izgubite! Nikdar vam ne bo žal, da ste pridno porabili svoje mlade dni. Napravim vam pa tudi malo veselje. Zadnjo nedeljo bomo priredili malo slovesnost v našem gozdičku.“

„Ej, ej, to bo lepo! V gozdičku! ... Ej, ej!“ In zopet so morali gospod učitelj miriti. Mlada kri — kaj hočemo, kakor živo srebro.

„Igrali bodemo razne igre, zapeli nekaj pesmi, dobri ljudje vam pa bodo napravili dobro in tečno kosilce“.

Otroci so se spogledovali. „Oh, to bo nekaj! Potem pa dolge in prijetne počitnice. Kakor nalašč!“ Veselje jim je navdajalo mlada srca, in zavriskali bi bili vsi kakor iz enega grla.

Gospod učitelj pa so nadaljevali:

„Pokazati hočemo staršem in celi župniji, da nismo med letom držali križem rok. V vaši mladi družbi se bo razveselilo lice tudi njim. Pa bodo rekli: Ej, šola je le šola. Včasih je bilo vse drugače. Kdo se je menil za nas?! Vzrastli smo kakor koprive, komaj da znamo brati. Mi nismo bili tako srečni ... Tako bodo govorili. Vi boste pa peli in se zabavali na razne načine.“

Lepo so povedali gospod učitelj. Potem pa so razdelili pridnejšim otrokom pesmi in deklamacije, da bi se jih naučili doma prav dobro na pamet. Ob nastopu marsikomu rado uide. Radovedno so prebirali in pregledovali učenci svoje nastope, in ta in oni se je zasmel.

Lenuhi v zadnjih klopih so se nekam čudno držali. Dobili niso nič. „Hm, morda še zraven ne bomo smeli“, so si mislili. „Če bi bili bolj pridni, gotovo bi nas gospod učitelj sedaj ne pozabili.“ Marsikateri se je pokesal, da med letom ni bolj napel svojih moči, in trdno si je obljubil, da se bo prihodnje leto poboljšal. Tako je! Priden je lahko vsak, samo krepke volje je treba.

No, pa gospod učitelj so jih potolažili. „Drugo leto pa se poprimite vsi, da bodete v veselje sebi, svojim staršem in meni.“

„Bomo, bomo“, so vpili otroci, a poredneži v zadnjih klopih so bili najglasnejši. Saj pravim! Da morajo biti te mlade glavice tako lahkomišeln!

Otroci so se usuli iz šole, kakor čebele iz panja, z velikim šumom. Vpili so na ves glas, da se je čulo daleč naokoli.

Gospod učitelj so gledali za njimi in jih svarili. Pa menite, da je kaj pomagalo? Pač so za hip nekoliko potihnili, pa so zopet začeli. „Oh, veselica, veselica!“ V gručah so drli dalje, in prah se je dvigal za njimi. Poredneži so imeli svojo gručo in so dražili drug drugega:

„Ti nisi nič dobil.“ In odgovor je bil:

„Si-li ti kaj boljši? Ti tudi nič.“ Ostajali so bolj odzadaj, pa sram jih je bilo. Po cesti niso hoteli iti. Udrli so jo čez pokošene travnike, da bi dlje časa hodili domov. Kobilice so skakale pred njimi, kakor bi se jih bale, in murni so jim nagajali:

„Čriču, čri —
Kdor je poreden,
Pa nič ne dobi.“

Šli so gori v gozd, kjer so se potikali do večera in iskali ptičev.

Zadnji sta šli po cesti Turkova Manica in Martinova Francka. Bili sta pridni in pohlevni dušici. Za družbo se nista dosti menili. Prebirali sta pesmici, ki so jima ji dali gospod učitelj.

„Glej, kako lep konec ima moja“, je rekla Manica.

„Pokaži!“

Ponudila ji je list, in Francka je brala:

„Dušico je čisto
Angelček objel,
Gori pred Boga jo
Peljal je vesel.“

„Oj srečna dušica, ki pride pred Stvarnika!“ je rekla Francka.

„Ah, ko bi bila jaz tako srečna“, ji je odvrnila prijateljica.

Šli sta molče dalje. Polno klasje se je pripogibalo ob potu, nad njim pa se je dvigal škranec in je žvrgolel.

„Govoriti boš morala počasi in razločno“, je rekla Francka, „pa dobro se boš morala naučiti.“

„Bojim se malo.“

„Zakaj?“

„Nekaj mi pravi, da bom pokazila.“

„Pojdi, pojdi! Jaz se pa nič ne bojim.“

„O to bo prijetno, kaj?“

„Naš gospod učitelj že vedo. Zastonj si gotovo niso izmislili.“

„Kako nas vidijo radi vesele... Hej, komaj čakam. Nastopila bom v beli obleki, priklonila se bom globoko in začela: „Dušica in angel...“ Ljudje me bodo gledali in poslušali... Ej lepo bo! Bog daj, da bi se dobro izteklo.“

Prišli sta domov. Po vasi so bili že dečki raznesli novico. Naslednje dni se je povsod govorilo samo o tem, in mlada kri se je učila in čakala, težko čakala.

II.

Po mesecu je bilo, kakor bi mignil. Otroci so se naučili svojih nastopov, in gospod učitelj so bili zadovoljni z njimi. Tudi petje je šlo dobro; kakor slavčki so peli mladi pevci.

V soboto popoldne je bila glavna izkušnja. Turkove Manice pa ni bilo.

„Kje je pa Manica?“ so prašali gospod učitelj.

„Bolna je. Prehladila se je oni dan, ko sva šle v gozd po jagode. Napila se je vode, ko je bila vroča“, je razložila Martinova Francka.

„Ali je ne bo jutri?“ vprašajo gospod učitelj.

„Težko“, se odzovejo otroci.

„Revica! Rada bi prišla, pa ne more. Naučila se je dobro.“

Gospod učitelj so se zamislili, ker so jo imeli radi.

Manica pa je ležala doma bolna. Vročina ji je silila v glavo, in izpraševala je mamico:

„Ali bom ozdravela do jutri, mama?“

„Seveda boš. Kar tiho bodi, ljubo dete.“

Tudi mamici je bilo težko. Bili so v skrbeh za svojega otroka. Kadar je pogledal izza zastora solnčni žarek na posteljo k Manici, vselej se je obrnila. In poprosila je solnčni žarek:

„Daj, prinesi mi do jutri zdravja!“

Solnčni žarek je zatrepetal; šel je čez njeno glavico na steno in od tam je opazoval razgreto lice Maničino. Tudi njemu je bilo hudo.

Manica pa je vzdihovala: „Ljubi Bog, daj, da ozdravim. Glej zunaj sije gorko solnce, žito se valovi po polju, nad njim pa poje škrjanček, jaz pa ne morem vun... In vendar bo jutri tako lepo, jaz pa moram ležati doma.“

Mamica so jo zopet tolažili.

„Potrpi, dete, saj boš ozdravela.“

„O, da bi!“

Za hip je bila mirna. Spomnila se je svoje pesmice in v mislih je zopet šepetala, kakor že tolikrat:

Dušico je čisto
Angelček objel,
Gori pred Boga jo
Peljal je vesel...

Po šoli je prišla k nji Francka.

„Kako ti je?“

„Ah, jutri ne bom mogla iti.“

„Gospod učitelj so prašali po tebi. Bilo jim je žal, ko smo povedali, da si bolna. Ti ne veš, kako prijetno je bilo danes v šoli. Vse gre dobro!“

„Ne spominjaj me! Ne morem misliti na to.“

„Gospod učitelj so nam povedali, kako se moramo obnašati jutri, da bodo ljudje z nami zadovoljni. Upam, da se bo vršilo v najlepšem redu. Vsaj obljubili smo, da se bomo lepo vedli in kar najboljše izvršili vsak svojo nalogo.“

Prišlo je v izbo še nekaj drugih deklic. Pomilovale so Manico, tolažile jo in odhajale drugazadruho. „Potrpi, bo že boljše“, so ji govorile.

Stoinkrat se je že pokesala, da ni poslušala oni dan Francke, ki ji je branila, naj ne pije mrzle vode. Toda kaj pomaga! Kolikokrat so že v šoli rekli gospod učitelj: „Ne pijte razgreti vode, ker je silno nevarno!“ Pa žeja je žeja. In mamica so jo tudi že svarili. Človek pa misli vse drugače.

„Saj ne bo nič hudega“, mu pravi izkušnjava, pa pije in zboli. Ej, križ je to, križ!

Francka je bila odšla, pa obljubila, da v nedeljo pred mašo zopet pride. „Boš videla, jutri boš že zdrava.“

„Da bi le bila“, je odgovorila Manica, pa je zatisnila oči, kakor bi hotela spati. Pa ni mogla.

Na vasi pod košato lipo se je zbiral mladi svet. Eden dečkov je rekel, naj zapoje ono o „mladem telovadcu“, da bode jutri bolje šla. In vstopili so se v krog, in iz mladih grl je zadonela pesem:

Ko telovadec zjutraj gre
Pogledat lepi svet...

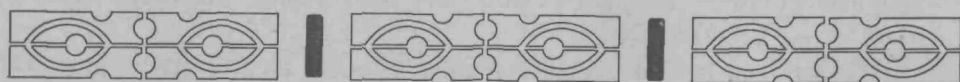
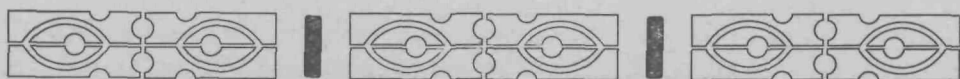
Lepo so peli, da so gledali pri oknih ljudje in jih hvalili. „Lepo znajo. Vsa čast gospodu učitelju, da so jih tako naučili. E, gospod učitelj znajo pa znajo!“

Mračilo se je. Na vejo je priletel slavec in je poslušal; rad bi se bil menda kaj naučil... Pa so dečki že davno nehali in se razšli. Na nebu so zamigljale zvezdice, od juga je potegnila rahla sapica, slavec je pa na lipi drobil svojo večerno popevko.

Šele pozna noč je zatisnila Manici oči, ob njeni postelji je pa čula ljubeča mati...

(Konec prihodnjšč.)

Dedkova ura.

Staro in mlado
Skupaj tiči —
Pómlad in zima
Sestri sta si.

Pregovor.

aj naj bi bila pa tudi počela, kam naj bi se bila pa dejala Oblakova Micika, da ni imela ljubega dedka?

Bila je namreč Oblakova Micika edini človek te baže pri hiši, hočemo reči: edinka je bila, brez bratcev in sestrice. Domača hiša je stala pa nasamem vrhu grička, toraj ni imela Micika družbe svoje vrste, ker do sosedov je bilo daleč, in je starši nikdar niso pustili, da bi pohajala z doma. Zato je pa Micika ob dnevih, ko so morali oče in mati, stric in teta po svojih opravilih na polje, imela svoj kratek čas in svojo zabavo pri dedku. Ded pa pri Miciki. Staro in mlado skupaj tiči.

Ves božji dan sta bila skupaj; vse pospravila, vse posnažila, povsod postregla. Vse je bilo vedno v redu pri Oblakovih. Ej, kaj vredni so skrbni stari ljudje pri hiši! Vse se pusti brez skrbi doma, mali otroci in živad in vse.

In tako je šlo dan za dnem okrog Oblakove hiše. Vedno razgovarjanje in izpraševanje: „Dedek, kam pa zdaj? Kaj pa zdaj? Kako pa tole?“

In zopet: „Micek, skoči mi po sekirico, stopi po kladvice, prinesi mi žagico!“

In na večer — ménite-li, da je bila Micika na ognjišču pri materi, ko se je kuhala večerja? Pri dedu! Stara kri rada počiva, in tudi dedova je. Trudni po celodnevem stopicanju so se tja vsedli na stopnice pred hišo in so se hladili in počivali. Micika je bila seveda spet pri njih. Poslušala sta večerno petje ptičkov; ugibala sta, kateri poje zdaj in kateri potlej. Gledala sta, kje si iščejo kotičkov za nočni počitek. Pa sta štela tudi zvezde, ki so se jele prikazovati polagoma na nebeškem oboku.

„Ena, dve, tri, deset... sto... vse polno!“ Ni se moglo šteti dalje. No, če je pa včasih pošla vsa zabava, so pa potegnili dedek iz telovnika uro žepnico in jo smehljaje pritisnili Miciki na uho.

— „Micek, ali slišiš? Kakó pravi?“

„Tèk, tèk — tèk, tèk.“ —

„Dedek, kdo pa je notri, da pravi tèk, tèk?“

In dedek so odprli pokrovec, in pokazalo se je lepo rumeno kolesje, Micika je menila, da je vse čisto zlato. Zdolaj se je pa živahno sukalo kolesce in delalo tèk-tèk-tèk.

— „Vidiš, Micika, če tole kolesce obstane, pa obstane v uri vse. Ne gre več, ne kaže več, ne tektaka več.

— „Poslušaj Micika, kaj je to?“ Položé roko dekletcu na srčno stran in pritajeno poslušata oba.

— „Ali kaj čutiš: Tèk, tèk — tèk tèk?“

„Kakor v uri nemir, tako bije v prsih srce. Kakor obstane v uri vse, če obstoji nemir, tako zastane v človeku vse, kadar obstane srce. Oči se zapro, jezik obmolkne, roke omahnejo, noge otrpnejo, življenje v telesu zamre. Vse tiho, vse mirno je v človeku, kakor v uri, če se ustavi nemir.“

„In ne bode dolgo“, spet nadaljuje ded, „da se bo ustavilo moje srce; staro je že in trudno. Tedaj se bo končal tek mojega življenja. Na mrtvaški oder me bodo položili. Mirno in tiho bom tamkaj dva dni — ustavljena ura. V grob me bodo djali potem. Čemu naj je stara ura, ki ne gre? — Tedaj bo pa tale ura tvoja, Micika! In ko bo tèktakala, moli za dedka, ki so ti jo zapustiti v spomin!“

— — — — —

Ni se zgodilo precej, kar so menili ded; vendar se je zgodilo čez nekaj let. Ustavila se jim je ura, zastalo je staro srce — umrli so. Njihovo uro je dobila Micika. V svoji sobici jo ima, pri postelji. Sliši se v tihi noči glasno njeno tèktakanje, in Micki se zdi, kot bi ji ljubi dedek še zdaj hodili delat kratek čas. Oj, kolikokrat se spominja dedkovega srca in moli zanje!

Ferd. Gregorec.

Zaupanje v sv. Alojzija.

prijazni vasi je stanovala mala družina vaškega črevljarja. Poleg očeta in matere je bil petleten, čvrst deček Tonček in desetletna deklica Rezika.

Vas je ležala na samotnem kraju, ki je bil od farne cerkve in šole oddaljen nad uro hoda. Zato so otroci iz te vasice pohajali le redko v šolo in v cerkev. Posebno po zimi, ko je zapadel velik sneg, ni nihče mogel priti do fare.

Črevljarjeva Rezika je jako rada hodila v šolo. Bilo je pridno, mirno in nadarjeno dekletce. Vse jo je ljubilo, so-učenci in učitelji.

Ko je izpolnila deseto leto, jo je mahoma napadla mučna bolezen. Obe nogi sta ji skoraj popolnoma otrpnili, tako da je vedno morala ležati.

Mirno in vdano je prenašala hude bolečine. Zdravnik, katerega so oče prosili pomoči, je rekel, da je bolezen neozdravljiva, in da bode Rezika prej ko ne priklenjena vse življenje na posteljo.

Lehko si mislite, kako bitko je bilo Reziki pri srcu, ko je izvedela to zdravnikovo sodbo. Pa še nekaj družega je bilo, kar je ubogo Reziko neizmerno bolelo in žalostilo.

Pred par dnevi je obiskala malo bolnico sosedova Ančka. Pripovedovala ji je, kaj se sedaj učijo v šoli, in pa da se njene součenke pripravljajo za prvo sv. obhajilo. Povedala ji je, da pristopijo tisto nedeljo pred sv. Alojzijem prvikrat k mizi Gospodovi. „Ah, ti ne veš, kako lepo nas gospod katehet podučujejo, kako mične zglede nam pripovedujejo, da bi se tem lepše pripravili za ta nepozabljivi dan.“

Solze so polile blede obrazek uboge Rezike. Ne zaradi bolečine, temveč zato, ker se ona ni mogla udeleževati tega poduka, ker ona ne bode mogla takrat prejeti sv. obhajila. In na to se je že dolgo tako srčno veselila. Te srčne bolečine so bile mnogo, mnogo hujše, kakor pa telesne bolečine.

Ko Ančka odide, se zamisli uboga Rezika za nekaj časa. Kmalu pa, kakor bi se bila nečesa spomnila, reče veselega obraza očetu: „Ljubi moj oče, prosim vas, pojdite k fari, pa prosite gospoda župnika, da bi prišli k nam, pa še mene pripravili in podučili za prvo sv. obhajilo.“

„Prav rad ti izpolnim to željo, ljubo dete. Takoj po obedu se odpravim na pot“, reko oče.

In res, ni bila še ura tri popoldne, ko pridejo Rezikin oče v župnišče, pa povedo častitljivemu, sivolasemu gospodu župniku gorečo željo bolne Rezike.

„Ljubi moj!“ pravijo gospod župnik, „neizmerno rad bi ustregel želji uboge Rezike. Pa vedite, to ne gre tako lahko in hitro, kakor si bolni otrok misli. Moral bi jo podučevati vsaj par tednov, da bi jo lepo pripravil za ta preimenitni dan. Sami pa veste, da mi ne dopušča niti čas niti rahlo zdravje, da bi mogel slednji dan in toliko časa hoditi v vašo vas. Počakajmo, morda ljubi Bog dá, da se obrne vaši Reziki nabolje, da bode mogla zopet pohajati šolo, in se drugo leto udeležiti poduka. Kakor hitro mi pa dopusti čas in bode pot ugodnejša, jo pridem sam obiskat in nekoliko potolažit. Če ne, jo pa pripravim o počitnicah.“

Ko je ubogi otrok slišal ta odgovor, je izginila poslednja iskrica upanja iz njenega srca. Žalostna in neutolažljiva Rezika povesi glavico, obrne se v steno ter milo zaplaka.

Ko leži tako sama, in je bilo vse okoli nje temno, tedaj je molila svojo vsakdanjo večerno molitev, kakor po navadi. Hkrati pa je stegnila svoji drobni ročici proti nebu ter zaprosila z nepopisno gorečnostjo: „Sedaj, o sv. Alojzij, sedaj, o sladki patron prvoobhajancev — pomagaj mi!“

Trudna in zmučena od velike bridkosti je položila svojo glavico na blazino in prav trdno zaspala. Druzega jutra je bila pomirjena. Nekako vzradoščena je prosila da naj ji dajo katekizem. Ni ga potem dala od sebe ne podnevi ne ponoči.

Nekoč — bilo je ravno teden pred sv. Alojzijem, so ostali oče poleg postelje in popravljajo mali trpinki vzglavje. Nenadoma objame Rezika očeta pa pravi: „Ljubi moj oče! Prosim vas, peljite me drugo nedeljo k fari!“

„O rad“, reko oče, da otroka pomirijo, „če boš do ta čas le nekoliko boljša in trdnejša.“

„Gotovo bom toliko krepka, da bom lahko pretrpela vožnjo“, — reče otrok čudovito prepričan.

Sobote večer je bil tu, in res je bila deklica mnogo krepkejša. Oče niso dvomili več, da bi je ne mogli prepeljati k fari. Že ob 5. uri zjutraj je prosila Rezika, naj jo oblečejo v belo obleko. Pa so jo oblekli in položili na voz ter jo dobro in gorko odeli in pognali konja proti fari.

Nepopisna radost je prešinila pred župniščem zbrane otroke, ko so zagledali bolno součenko. Oče so rekli: „Na vsak način je hotela semkaj, da bi videla vas in se z vami poveselila tega lepega dne, dasi sama še ne more prejeti sv. obhajila.“ Pa kako se vsi začudeno spogledajo, ko Rezika z odločnim in krepkim glasom zatrdi: „Ne, ljubi oče! Tudi jaz bom prejela prvo sv. obhajilo kakor moji součenci.“

„Dete, pomiri se! Sv. obhajila ne smemo prejeti brez priprave. Ti pa nisi še nič podučena“, reko oče.

„Ljubi oče, tako dobro sem podučena kakor drugi. Prosim vas, pokličite gospoda župnika, naj me izprašajo!“

Ravnokar so stopili gospod župnik, ki so vse to videli in slišali pri odprtem oknu, k vozu, da bi ubožnega otroka potolažili in mu dopovedali, da je danes nemogoče in naj počaka prihodnjega leta ali pa vsaj počitnic. Toda otrok zaprosi tako milo, tako gorko: „Gospod župnik, vprašajte me, lepo prosim, videli boste, da sem podučena za prvo sv. obhajilo.“ Da bi je ne žalostili, zastavijo ji gospod župnik precej težko vprašanje. Toda kako se začudijo, ko začujejo iz otročjih ust tako gladek in jasen odgovor, da se je poznalo: otrok vse to tudi razume.

Pa ji zastavijo še nekaj drugih vprašanj. A na vsa odgovori Rezika tako gladko in razumno, da se prisotni niso mogli dosti načuditi njenim odgovorom. Gospod župnik so uvideli, da je deklica še bolje podučena, kot marsikateri drugi otroci, katere so sami podučevali.

„Oh, ali smem prejeti prvo sv. obhajilo?“ zaprosi deklica žarečih lic. Na njih se je bralo neizrekljivo hrepenenje in v očeh polno zaupanje.

„Smeš, moj otrok“, reko gospod župnik. „Sedaj se boš najprej lepo izpovedala, potem pa te bom obhajal z drugimi vred.“

In tako se je tudi zgodilo. Verniki, ki so bili zbrani v cerkvi, so bili do solz ginjeni, ko so videli, kako so oče prinesli med zdrave otroke bolno in zapuščeno Reziko k angelski mizi.

Videli so, s kako iskreno pobožnostjo in ginljivo ljubeznijo je bolna Rezika prejela angelski kruh iz rok mašnikovih.

Po končani cerkveni slovesnosti, so šli otroci v župnišče, kjer so bili pogoščeni. Tudi vaški črevljar je moral prinesiti Reziko v župnišče. In glejte čudo! Bila je po sv. obhajilu že toliko trdna, da je mogla sama sedeti in tu pa sem nekoliko se opreti na noge.

Nebeški Gospod ji ni dal samo dušnega, ampak tudi telesnega zdravila.

Gospod župnik so vprašali očeta, kdo je otroka tako lepo in natančno podučil in pripravil na prvo sv. obhajilo. Toda oče niso mogli nič pojas-

nit, pa tudi sami si niso znali raztolmačiti, kako je prišel otrok do tega znanja. Saj niso nikdar slišali, da bi jo bil kdo kaj učil, ali ji o tem kaj govoril.

Ko pa Reziko vprašajo, jim pa polna ljubeznjive ponižnosti pove: „Ko sem v svoji žalosti klicala k sv. Alojziju, naj mi pomaga, da pojdem k prvemu sv. obhajilu, sem trdno zaspala. V sanjah sem zagledala sv. Alojzija. Sedel je k moji postelji, pa me pokrižal na čelu, na ustih in na prsih. Molil je nekaj časa z menoj, potem pa me je jel podučevati za prvo sveto obhajilo. Prikazal se mi je v sanjah poslej vsako noč. Ponavljal je z menoj vprašanja in odgovore iz katekizma, katere sem brala podnevi. Pripovedoval mi je, kako je Jezus pri zadnji večerji postavil zakrament sv. Rešnjega Telesa, in da isto ponavljajo mašnik pri sv. maši. Podučil me je, kako se mora Jezusa v presv. Rešnjem Telesu moliti in častiti, in kako se moram pripravljati za prvo sv. obhajilo. Ako nisem česa dobro razumela, mi je ponovil isto še tolikrat, da sem si zapomnila in razumela. Ako me je bolezen zelo mučila, mi je položil roko na glavo, ter me je osrčeval in tolažil toliko časa, da sem lahko prenašala svoje bolečine in da nisem omagovala. Tako se je godilo noč za nočjo. Oj, jaz bom sv. Alojzija ljubila in slavila vse dni svojega življenja, ker mi je bil tako dober in ljubeznjiv pomočnik, da sem mogla prejeti prvo sv. obhajilo.“

Tako je z ljubeznivo ponižnostjo pravila Rezika. Otrokom so svetega veselja sijali obrazki, gospod župnik so zamišljeni zrl na ubogo Reziko, oče so si pa otirali solzne oči.

Ne vem, če bodeite verjeli? Res pa je, da je danes — po petih letih — Rezika tako čvrsta, vesela in urna, kot vas kdo, ki ni bil nikdar bolan.

In če jo vprašate, kako to, vam pove:

„Sv. Alojzij, sv. Alojzij!“

S. Mašenšek.

Roži.

Kraj pota v grmu nizkem
Sta rastle roži dve,
Pa večja manjši sestri
Nekoč besede dé:

„Sirotica pač ti si,
Ker vedno nizka boš,
A glej, jaz bom pa kmalu
Najvišja izmed rož.“

Mladenič sèm po potu
Do rož dospè s kosó,
In „rožica najvišja“
Je bila ob glavó.

Osojski.

Iz dežele bajk in basni.

29. V kraljestvu palčkov.

Davno je že temu, kar je živel nedaleč od Česke Kamenice reven tesar Bárta s svojo ženo in sinčkom, ki so ga klicali za Jurčka. Živeli so dolgo srečno in zadovoljno. Oče je hodil delat v Kamenice in v sosedne občine ter si tako zaslužil mnogo lepih tolarjev. Žena mu je pridno oskrbovala malo gospodinjstvo in vzgojevala svojega ljubljenca in edinca Jurčka. Ta je že hodil v kameniško šolo, kamor ga je skrbna mamica pogosto spremljala, zlasti če je nastala nevihta, ali pa mu je hitela naproti, ko se je vračal iz šole. Pa sreča rodbinska je naenkrat zapustila Bartovo kočo. Kakor bi bila nekega dne odšla z zahajajočim solncem, pa se z vzhajajočim ne bi bila več vrnila.

Nekega dne je delal stari Barta na zvoniku kameniške cerkve. Delali so tam nov oder za zvonove. Ko so vlekli les na zvonik, se je naenkrat zid podrl, in Barta, ki je stal na njem, da bi oder prav uravnal, je padel z velike višine ter se težko poškodoval. Prepeljati so ga hoteli v mesto, a ubogi oče ni hotel privoliti. Prosil je, da bi ga nesli domov k ljubi družinici, češ, da dobi tam najboljšo postrežbo.

Z velikim trudom so ga pripeljali do njegove kočice. In s to nezgodo je prešla rodbinska sreča, pri Bartovih je minila sveta zadovoljnost. Ostala je le žalost, bolečina in beda. Ubogi oče je jadikoval bolečin, mati je bila potrta od skrbi, in mali Jurček je plakal, videč tarnati svoje dobre starše. Za nesrečo je prišlo pomanjkanje. Ni bilo dela, ni bilo zaslužka, in neznatna zaloga, ki so jo imeli iz boljših časov, je kmalu pošla. Polagoma je prodajala stradajoča mati kos za kosom, ki ga ni nujno potrebovala, pa je nakupila zdravil, obvez in kruha za ubogo družino. Ko je to poprodala, si je hotela pri znancih kaj izposoditi, ali ti so imeli povsod le dosti besed in izgovorov. Pozabili so, da pri Bogu naklada na obresti, kdor se usmili reveža. Uboga mati je izprevidela, da se šele v nesreči spoznajo pravi prijatelji in da jih je malo, zelo malo. Obupala pa le ni. Ko je očetu včasih nekoliko odleglo, in se je okrepčal v mirnem spanju, je prišla potrta mati svojega sinčka za roko, pokleknila z njim in goreče zamolila, da bi ljubi Bog ozdravil dobrega očeta, da bi mogel zopet delati in skrbeti zanje. Molila je in prosila, da bi jo Bog krepčal v teh bridkih urah in jo rešil težkega križa.

Pa prej, kakor se je nadejala, je prišla pomoč, prišla iz skrivnostnega kraljestva palčkov, ki so kopali v kameniških gorah pred davnim časom srebrno in zlato rudo, nabirali drage kamenje in dobrim ljudem skazovali dobrote...

Lepega dopoldne, ko je solnčece jasno sijalo in ljubko grelo, se je igral mali Jurček s svojim rujavim muckom pred kočico. Pa prileti mimo njega

ptiček k vodnjaku, ki je bil pet korakov pred kočo. Bil je ograjen; na ograji je bilo vedro. V vedru je bilo nekaj vode. Notri je bila še od zjutraj. Ptiček je bil žejen, pa se je hotel napiti iz vedra. Skočil je v dno in pil.

Ko Jurče opazi ptička, se spusti za njim, da bi ga ujel. Ko priteče do vodnjaka, se požene na ograjo ter se prime vedra, da bi se obdržal. Pa vedro se sesuje, pade v vodnjak in z njim se prekucne tudi Jurček. Kaj se je potem z njim godilo, ni vedel. Ko ga je zapustila slabost ter se je zavedel, je stal sredi velikega gaja, ki je bil pokrit z brezštevilno množico prelepih in krasno pisanih cvetic, kakor bi bile nalašč posejane.

„Kje sem vendar? Kje se je vse to vzelo? Saj sem že videl lepe gaje, a take pokrajine še nikoli!“ Tako je premišljal ter korakal bojazljivo dalje, oziraje se semtertja. Čez čas se gaj popolnoma zoži, pa se pokažejo močvirja in visoke skale. Ali preden se Jurček ogleda, je bil že v divni dolinici, ki jo je napajal šumljajoč potoček. Jurček se pripogne, da bi pil. Komaj pa zajame vode v perišče ter jo nese k ustom, se začudi: „To ni voda, kakršna je v potokih, to je čudežna voda! Je kakor vino. O, kako bi ga pil ubogi bolni atek! In kako diši! Oj čuden potoček! Da bi vendar vedel, kam sem zašel?“

Jurče se okrepča ter koraka počasi dalje. Gre vedno ob tem čudnem potočku, da pride do velikega gozda. Pred gozdom je stala prekrasna hišica. Zid je bil iz srebra, okna iz najčistejšega kristala, streha pa iz samega zlata. Vsa hišica je tako trepetala in se lesketala, kakor bi stala v ognju. Jurče je stal kakor zamaknjen. Nič ni vedel, kaj se godi z njim. Na dom še mislil ni.

„Kaj je ta prečudna hišica?“ pravi in gre bliže k nji. Kar pride iz hišice možiček v rudarski obleki. Dolga brada mu je segala do kolen. Bil je palček. Ko ga Jurček ugleda, se odkrije in ga spoštljivo pozdravi.

„Dobrodošel, Jurček, dobrobošel“, zacvrči palček in prime Jurčka za roko in ga pelje do krasne hišice.

„Gotovo si lačen, kajne? Saj ni čuda, ker si tako dolgo na poti. No, počakaj, počakaj, kmalu se pokrepčaš“, je govoril možiček, in že je stala pred njim na mizi latvica mleka in kruh z medom.

„Jej, dečko jej“, ga sili palček, in Jurče z veseljem použiva mleko. Ali to mleko ni bilo tako, kakor je naše mleko; bilo je sladko kakor med. V slast mu je šlo vse mleko, kruh in med; palček je imel z njim veliko veselje.

Ko se je Jurče nasitil in okrepčal, prime ga palček za roko in ga pelje s svetlo lučco po kamenitih stopnjicah v podzemeljsko kraljestvo palčkov.

„Pojdi, da vidiš, kako je naše podzemeljsko domovje, in da spoznaš naše zaklade“, reče možek in stopa počasi z Jurčkom do čarobnega kraljestva.

Jurček je bil ves osupel. Kamorkoli je pogledal, povsodi so se lesketale kristalne stene polne dragih kamenov ter s srebrom in zlatom obdane. Tako sta šla dolgo, dolgo, da sta prišla do velike dvorane, ki je vsa žarela. Na sredi dvorane je stal zlat prestol, na prestolu pa je sedela kraljica palčkov, kraljica podzemeljske države. Oblečena je bila v belo svilen obleko, z zlatom in srebrom pretkano, z biseri in dragimi kameni bogato posejano.

Dolge rjave lase ji je krasila dragocena krona iz demantov in biserov. Okoli prestola je pa stal palček pri palčku. Komaj je Jurče gospo ugledal, pokleknil je pred njo.

„Vstani, deček“, je rekla milostno kraljica. „Bog, ki vlada vsem stvarjem na zemlji in pod zemljo, v zraku in v vodi, je uslišal vročo molitev tvojo in tvoje matere, nam pa zapovedal, naj pomagamo, kjer moremo. Poslušaj, deček! Ko se vrneš domov, bo tvoj oče zdrav, prešla bo reva in nadloga, v kateri ste zdaj životarili. V spomin si pa vzemi dari, katere darujem tebi in tvojim ljubim staršem.“

Ko je kraljica to povedala, je dala Jurčku krasno skrinjico, napolnjeno z demanti, rubini, smaragdi, safiri in biseri. Jurček se je hotel zahvaliti dobri kraljici, ali že je izginila z zlatega prestola, ž njo pa so izginili tudi vsi palčki. Samo njegov stari vodnik je ostal pri njem, pa ga je zvečer vedel v posteljo. Pa kakšna je bila ta postelja! Pogrnjena je bila z žametom in svilo, na kakršni počivajo le knezi in kralji.

Jurček se je ulegel, ko je odmolil, in ni trpelo dolgo, že je sladko zaspal. V spanju je videl vse, kar je doživel po dnevu; videl je dragega očeta, kako so zdravi, kako zopet delajo, videl je skrbno mamico, kako veselo pogledujejo ozdravljenega očeta, kako se došlega Jurčka vesele, ga objamejo in poljubujejo . . .

Kar se zbudi. Mane si oči ter se ozira okrog. Kje je? Izginila je svilena postelja, izginil njegov vodnik palček, pred njim je zopet vodnjak z ograjo in vedrom. Jurček se spomni na skrinjico. Hitro se ogleda. Ležala je res pri njem. Brzo se zave in steče v hišico.

„Mama! Ata!“ zakliče med vratmi in že radosten poljubljuje roko očetu in materi.

„Moj Jurče!“ vzklikne mati, vzklikne oče, ko uzreta svojega sinčka, „za božjo voljo, kje si pa bil celo leto? Kaj je bilo s teboj?“

„Celo leto?“ se začudi Jurček, „to ni mogoče, znabiti komaj en dan.“

„Kako si zrastel!“ začudijo se zopet starši. In Jurček prične pripovedovati vse kako in kaj, oče in mati se pa čudita na pretege. Ko pa Jurček odpre skrinjico, ostrmita še bolj. Notri so bili zakladi, kakršnih nista še nikoli videla, kar sta živa. V Bartovo hišo so posijali zopet boljši časi. Barta je zopet zdrav delal, mati je gospodinjala, Jurček je izostal iz šole, postal rudar in, ker je imel bogate zaklade kraljice palčkov, si je ustanovil dom in okoli okoli doma obsežne steklarne, v katerih še dandanes dela stoinsto delavcev. Jurček je pa tudi vsem revežem velik dobrotnik, pravi oče. Poznal je revo in bedo sam, zato ima z reveži usmiljenje.

(Po češki prip. napisal Molkov.)

30. Vol in konj.

Vol in konj sta se pasla nekega dne na travniku ob gozdnem porobju. Ko je vol pridno mulil travo, pogleda ga konj zaničljivo in pravi: „Le hiti, saj zate je vse od kraja dobro.“ Vol mu mirno odgovori: „Če je zame vse dobro, zakaj bi ne bilo tudi za-te?“

„Pač si nespameten“, ga zavrne konj prevzetno. „Pomisli vendar, kdo si ti, in kdo sem jaz! Jaz vozim gospodarja po svetu in vidim mnogo deželá in mest, ti pa čepiš vedno doma in ne prideš nikdar dlje kot do zelnika in do tega pašnika. Torej mislim, da mi gre pač tudi boljša hrana kot tebi, kajti višji stan se vselej razlikuje od nižjega.“ Tako govoreč stopa ponosno ob porobju dalje.

Pride do goste seči in zagleda v ograji lepo deteljo. „Da, to je za-me“, si misli in izkuša najti vhod. Toda ograja je gosto zagrajena, in konj ne more naprej od nobene strani. Slednjič se prerije kar skozi gosto séč in hoče noter, a v tem trenutku mu zmanjka trdnih tál in ubožec pade v brezdnó, kjer žalostno pogine.

Prevzetnost in požrešnost se sama kaznuje.

Podgoriški.

31. Osel.

Osel je nesel težak tovor. Ker mu je bilo vroče in se mu je tožilo po hladu, je legel v senco, da si odpočije. Kmalu je zadremal.

Mimo prideta konj in vol.

„Vstani, osel! Glej, oblaki se zbirajo na nebu. Ploha te ulovi, moker boš, prehladiš se in zboliš.“

„Tu je prijetno, le idita! Dežja ne bo danes. Pa kaj, če je. Jaz sem zaspan. Le idita!“

Konj in vol se poslovita.

V kratkem začne grmeti in se bliskati. Debele kaplje so že naletavale.

Osel ystane in hiti s tovorom proti domu. Ves premočen pride v hlev. Jame ga tresti. Bil je mrzličén. Zvrnil se je na steljo in trpel hude bolečine. Drugi dan je poginil.

Ivo Blažič.

Iz zaklada naših pregovorov.

59. Vsaka reč ima svojo solnčno in senčno stran.

Ali ste že kdaj pomislili, kolika nesreča in beda bi nastala na zemlji, ko bi nas neadno zapustilo ljubo solnce in bi nam ne hotelo več sijati? Kaj bi bila zemlja brez solnca? Vse življenje bi moralo mahoma prenehati. Res, da se nam semtertjia zdi nekoliko neprijetno, ako nam poleti solnce prevroče pripeka; ali pomislimo, kolika dobrota je za poljske pridelke ista vročina, ki se nam dozdeva nadležna. Pomislimo pa tudi, kako zelo nam je zaželjeno solnce po zimi in kako se nam omili spomladi in v jeseni!

Zato se pa vse tako rado obrača proti solncu: cvetice radostno povzdigajo svoje glavice, ptice začno živahno in veselo letati in žvrgoleti, vse živali nekako na novo oživé, ko se prikaže v jasnem jutru prijazno solnčno lice na nebu. In kako, da bi se ga človek ne vžradostil?

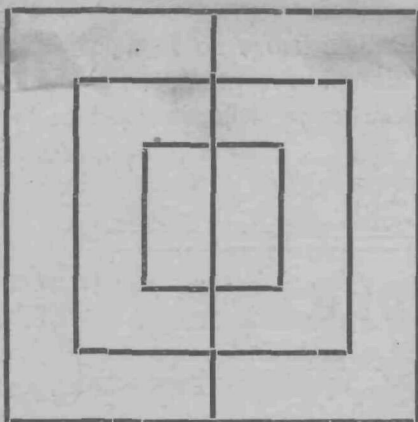
Vsa narava nam kaže, kako vse bolje uspeva, kar je obrnjeno proti solncu: vinogradi in vrtovi z boljšim sadjem uspevajo le v južnih in solnčnih krajih; stanovanja, ki jih vsaj deloma solnce obseva, so veliko zdravejša in prijetnejša kakor bivališča v vedni senci; saj še zemlja tam, kjer jo le malo časa in slabotno obsevajo solnčni žarki, ne ponuja drugega kot zimo in neprijetnosti, ki so ž njo v zvezi. O ljubo solnce, koliko dobroto nam je naklonil Stvarnik takrat, ko te je pripel na nebesnem svodu!

Pa še eno okoliščino moram omeniti, da nam bo dovolj jasen naš pregovor: vsaka reč posebno čuti dobrodejno svetlobo in gorkoto na oni strani, ki je obrnjena proti solncu. Pregovor nam torej hoče povedati: Menda je ni reči in dogodbe na svetu, da bi ne imela kaj ugodnega za nas ali za druge, kakor tudi ni nobene brez neugodnosti in neprijetnosti.

Koristil pa nam bo naš lepi pregovor le tedaj, ako si znamo v prid obračati njegov lep nauk: Ako hočemo biti zadovoljni in veseli na zemlji, privadimo se temu, da vselej in povsod — naj nas zadene karkoli — poiščemo le lepšo in veselejšo stran, slabo pa prezremo, kakor da bi je ne bilo.

Poganskega modrijana Diogena gotovo že kaj poznate in bržkone ste že slišali to-le mično dogodbico o njem. Mogočni cesar Aleksander mu je ponujal dobroto, katerokoli si hoče izbrati. Diogen pa mu malomarno odgovori: „Stopi nekoliko vstran, da bo moglo solnce sijati name.“ S tem je povedal večjo modrost, kot je morda sam mislil. Tudi mi obračajmo svoje dogodke in opravila tako, da se nam bo — kolikor možno — kazala le solnčna stran, pa bomo zadovoljni in srečni, kolikor nam je mogoče tukaj na zemlji, na kateri nikjer vedno ne sije solnce. Posebno pa bomo srečni, če se vedno tako obračamo in vedemo, da nas bo moglo razsvetljevati in greti nebeško solnce božje milosti.

Naloga.

Kdo zna to sliko z eno potezo tako narediti, da nič ne preneha in nobenkrat ne vleče dvakrat po isti črti?

(Rešitev in imena rešilcev prih.)

Novi listi in knjige.

1. **Praški Judek.** — Spillmanove povesti IV. zvezek. Prevel Josip Volc. Zal. „Kato-

liška Bukvarna v Ljubljani Tisk R. Šeber nasl. v Postojni. — Cena 40 v, trdo vezan, 60 v. — Mična in ganljiva povest, ki je pač vredna, da jo marljivo čitajo mali in odrasli čitatelji. Poleg pretresljive vsebine jo posebno priporoča lep jezik, ker tudi prevod spretno posnema pri-srčno preprostost, s katero se odlikuje izvirnik.

2. **Radoslav Silvester. Šmarnice** (Glasi moje mladosti). V proslavo Marije, brez madeža spočete Device in v preveseli spomin 50-letnice razglašenja ter verske resnice. Tisk R. Šeber nasl. v Postojni 1905. Broš. 60 h, v plat. K 1.30. Slovenci se posebno odlikujejo po svoji detinski vdanosti do Matere božje. Nепrecenljive zasluge imajo oni vrli možje, ki so skrbeli in še skrbé, da bi se ta vnema za Marijino čast ne le ohranila, marveč še povekševala med našim narodom. V vrsti teh zaslužnih mož ima častno mesto izdajatelj te zbirke Marijinih pesmi, marljivi so-trudnik nepozabnega Mgr. Jerana. S sonetnim vncem se je narastlo število na 52. Seveda v tako obilnem številu ne morejo biti vse pesmi enake vrednosti, vendar nas veseli, da moremo večino pohvaliti in prav toplo priporočiti zlasti mladim častilcem Matere božje; naj bi to, kar je prišlo od srca, našlo tudi pri njih enak od-mev. Naslov „Šmarnice“ nima z Marijinim me-secem take zveze, da bi ne bila knjižica rabna v kateremkoli času.

„Vrtec“ izhaja 1. dné vsacega meseca in stoji s prilogo vred za vse leto 5 K 20 h, za pol leta 2 K 60 h — Uredništvo in upravništvo sv. Petra cesta št. 78, v Ljubljani.

Izdaje društvo „Pripravniški dom“. — Urejuje Ant. Kržič. — Tiska Katoliška Tiskarna v Ljubljani.